

Welkom door [redacted]

1. Toelichting [redacted] op Handreiking KRW doelen voor 2022-2027 (Presentatie bijgevoegd)

Delen van doelstellingen overleg Amersfoort 12 december:

- KRW verkenner wordt aangeraden te gebruiken (minder vrijblijvend dan gedacht), ook om de vergelijkbaarheid te hebben tussen waterschappen.
- Alle nutriënten bronnen moeten onder de kritische belasting zijn. Alleen natuurlijke achtergrondbelasting is een reden om je doel (GEP) te verlagen
- Collegiale toets komt er waarschijnlijk aan.
- Wel alle maatregelen uitgevoerd in 2027, doelen hoeven nog niet gehaald te zijn vanwege natuurlijke effect van de maatregelen.
- Formele doelverlaging mag pas in 2027 (niet in 2021); mag alleen met een hele goede onderbouwing.
- Nu alleen technische doel aanpassing (omdat je bijvoorbeeld in 2007 nog geen goede inzichten had in functioneren systeem), en mogelijk faseren (dat je je doelen pas na 2027 gaat halen).
- Achtergrondbelasting: rapport Groenendijk (Alterra) is de basis: historische belasting is reden voor vertraging.
- Nieuwe ronde PBL : verbeteren Stone model

Handreiking KRW doelen komt in januari beschikbaar waarin bovenstaand uitgebreid is beschreven.

2. Uitwerking van ESF's en doelaflading

2a. Presentatie [redacted]: Zuidlaardermeer (ZLM) (presentatie bijgevoegd)

ESF 1,2 en 3 zijn de belangrijkste en deze zijn al goed uitgewerkt.

Van andere ESF nog niet alle STOWA rapporten klaar.

Ganzen meegenomen in de belasting van ZLM: gebaseerd op allerlei proefschriften, waarneming.nl voor aantallen ganzen, soorten ganzen etc. hoeveel poepen ze etc. model beschikbaar van het NIOO (https://nioo.knaw.nl/sites/default/files/downloads/Waterbirds_version_1.1.zip)

Lokaal kan het een grote bron zijn, voor ZLM niet vanwege grote oppervlakte van het ZLM. Bij Oldambtmeer zou het een groter aandeel vormen. Voor ZLM niet omdat de Hunze de grootste bron is voor het ZLM.

Kritische belasting via open source model voor een eerste inschatting: <http://themasites.pbl.nl/modellen/pclake/>

Strijklengte: is een tool voor beschikbaar op website van hollands noorderkwartier.
<http://hnk-water.nl/sl/>

Model voor bepalen doorzicht/ onderwater lichtklimaat:
<http://www.underwaterlicht.nl/nl/uitzicht.html>

[redacted]: Kun je ook de visbestanden erin zetten en dan niet meer zwevende stof in te voeren?
[redacted]: toch beter om de eerste sleutelfactoren af te pellen en niet obv je waarnemingen de analyse te doen.

MsPaf voor toxiciteit: model te downloaden via stowa site

Recreatiedruk: in welke esf zit die? Bijvoorbeeld invloed op strijklengte. Is nu niet meegenomen.

Landbouw geen bepalende factor voor kritische belasting?

(niet als we rwzi Gieten maatregelen nemen)

Technische aanpassing in 2021 is mogelijk oa. obv onderzoek begin 20^e eeuw (Havinga 1919) waaruit blijkt dat er al een natuurlijke laag achtergronddoorzicht is. En diepte van het meer is niet overal < 1,5 m. (30% dieper dan 1,5 m; dus daar kan plantengroei niet plaatsvinden.

Discussie:

hoeveel tijd heeft je dit gekost: behoorlijk wat, en het kon ook omdat er veel info beschikbaar is over ZLM.

Soms kun je obv eenvoudige modellen al zicht krijgen op of je meer info nodig hebt.

KRW monitoring wordt alleen gebruikt voor toestandbepaling (ML).

Maar wel projectmonitoring verplicht wanneer je meer info nodig hebt.: kun je alsnog toe besluiten.

2b.Presentatie [REDACTED]: de Deelen (laagveenplas)(presentatie bijgevoegd)

Cursus watersysteemanalyse van de PAO gevolgd door 18 personen bij WF
Ondersteuning door royal has/koning ([REDACTED]) t/m juni 2018.

ESF productiviteit:

waterbalansen obv tool op stowa site: wel uitleg nodig van [REDACTED] die het ontwikkeld heeft.
Stoffenbalans: ganzen zijn hier wel een belangrijke post, ca. de helft van je hele belasting (berekend via model van NIOO).

Doorzicht: ook gebruik gemaakt van programma Uitzicht.

Vraag [REDACTED] strijklengte ook van invloed op doorzicht?

Verwijdering: maatschappelijk vraagstuk (wat wil SBB er mee?)/ belangenafweging (ESF 9, context).

Middelen van meetresultaten van de andere laagveenplassen/ gebieden?

Liggen verspreid in het gebied, is nog **een discussiepunt voor volgend overleg**.

Analyse van deze plas heeft wel nodig inzicht opgeleverd (met name dat ganzen een grote invloed hebben).

2c. [REDACTED]: Paterswoldse meer (presentatie bijgevoegd)

Metingen van de waterdiepte uit laten voeren met een drone en tegelijk een sensor die ook dikke zachte bodemlaag meet en turbiditeit, bodemfracties: ruimtelijke verdeling over het meer in zicht.

Van belang dat verschillende disciplines binnen het waterschap ingeschakeld worden om alle informatie beschikbaar te hebben (bijv. inlaat hoeveelheden/ verwijdering van planten (kom je ook achter tijdens bijeenkomsten in het gebied).

Aandachtspunten vooral aangegeven.

Denklijn zie je al wel goed terug.

NZV gaat vanaf 2018 ook partij inhuren om de waterbalansen en stoffenbalansen op te stellen.

Discussie:

Van belang is dat je de waterstromen goed in beeld hebt en dat je integraal gaat werken.

Dus ook input van de hydrologen van belang.

Je merkt dan ook dat het ook input gaat leveren voor andere kwesties als duurzaamheid.

Bijv. waterakkoord ging in begin alleen over waterkwantiteit en niet de kwaliteit van het water dat je binnen krijgt. Om te voorkomen dat je langs elkaar heen werkt.

ML: 2018 wordt geen gewoon jaar maar een heel intensief jaar omdat je voor al je waterlichamen deze analyse moet doen.

Pauze

3. Beïnvloeding waterschappen onderling

3a. [REDACTED]: evaluatie doorspoelen WF

Friesland:

Normale situatie (gebaseerd op studie 2008).

Algemene conclusie: landsysteem draagt bij aan N en P in uitvoerwater. Nog onduidelijk van welke fracties dat komt (historisch/ actuele bemesting of andere posten (veenoxidatie/ kwel). Studie van [REDACTED] geeft daarvoor niet de goede input. Gaan we nog mee aan de slag.

Complicerende factor Leemlozing bij Joure (2016-2017): extra inlaat van water, ook bij wijze van experiment. Aan inlaatkant kun je dit wel zien, aan uitlaatkant niet, wanneer je op jaarbasis bekijkt. Wel op zomerhalfjaar basis Wat er extra uitgaat valt binnen de variatie die je tussen de jaren al hebt.

Op zomerhalfjaarbasis: de belasting/ vrachten naar NZV/HAS neemt af.

3b. [REDACTED]: effect van doorspoeling WF op Hunze en Aa's

Per jaar kan de toestand voor nutriënten sterk verschillen. Kwaliteitsverschillen worden bepaald door de verhouding tussen IJsselmeerwater, uit – en afspoeling uit het gebied en lozingen op het systeem door RWZI's. De samenstelling van het water is weer afhankelijk van de verhouding neerslag/verdamping. Als het aandeel IJsselmeerwater hoog is (bij droogte) wordt de IJsselmeerkwaliteit benaderd wat zorgt voor lage concentraties voor nutriënten. Met doorspoelen wordt deze situatie nagebootst en wordt oplading van nutriënten in de Frieslandboezem voorkomen. Als gevolg hiervan wordt er door Hunze en Aa's relatief schoon water ingelaten. Doorspoelen van de Frieslandboezem draagt daarmee bij aan het halen van de doelen voor nutriënten voor Hunze en Aa's. Effecten worden duidelijk door per maand te kijken in plaats van per (zomer)half jaar of jaar.

Discussie:

Waddenzee: bijdrage van Friesland en NZV aan afwenteling is kleiner (0,01) dan de afwenteling van HAS naar de Eems (10). Dit pleit ervoor om meer water in te laten door Friesland.

Discussie rondom normen: Friesland haalt zijn normen sowieso wel dus zou daarvoor geen extra water hoeven inlaten. Maar wel voor halen van kritische belasting. Liever bronaanpak, maar nog onduidelijk of dat voldoende bijdraagt.

[REDACTED] Het is zonde dat er goed IJsselmeer water door de Afsluitdijk / sluis naar buiten gaat.

[REDACTED] ...: Dit zou een rechtvaardiging kunnen zijn voor dit doorvoersysteem van extra water: je geeft de ecologie een vliegende start.

[REDACTED]: eerst verder gaan met de verdere analyses zoals die nu zijn ingezet, om dan pas later deze discussie te voeren of je wel / niet moet doorspoelen (kosteneffectiviteit). Sturen met doorspoelen: speel je dan niet de landbouw in de kaart dat ze zeggen: moeten wij nog wel iets doen/ is dat nog wel nodig?

Vrachten nemen toe richting het Lauwersmeer bij meer doorspoelen: vormt dat voor NZV een probleem? Rietproef Lw'meer speelt hier doorheen.

HAS heeft dit jaar niet extra doorgespoeld maar alleen water ingelaten wanneer het nodig was. De winst ligt in de lager concentraties (en vrachten) die we hebben binnen gelaten. Minder afwenteling door Friesland naar HAS

■: Friesland kan water inlaten zonder dat het geld kost. Voor HAS kost dat wel geld omdat wij het moeten oppompen.
Boezem zouden we in kunnen laten dan moeten wij het nog verder oppompen het gebied in. Voor ons zou het al mooi zijn als de boezem schoon water heeft (lage concentraties).

Vervolg

WF: Bestuurlijke keuzes in relatie tot wel/ niet doorgaan met de proef van het doorspoelen: ■ wil daar wel mee doorgaan onder duidelijke kaders . Wel van belang dat landbouw niet in de kaart wordt gespeeld. Gekoppelde Sobek/ pclake analyse, evaluatie in april.

En later ook inbrengen in RBO kader (23 februari volgend overleg). Wat zijn effecten richting NZV/ RWS.

■ g: mening van het Rijk
staan niet negatief tegenover end of pipe maatregelen. Maar aandacht voor bronnen moet wel blijven bestaan.

- In Waddenzee al heel veel gedaan (Duitsland wil dat we meer gaan doen, maar vinden wij niet terecht). Voor de Eems is wel terecht. : bij doorspoelen zou er meer naar Lauwersmeer gaan, maar daar is bijdrage veel kleiner dan aan de Eems, dus op de Eems het meest effect. Voor de Eemskust een groter probleem wat betreft eutrofiering dan voor de Waddenzee. Rijn is naar natuurlijke gehalten teruggedaan (jaren 50)

Acties:

- Vrachten op de Waddenzee en de Eems met elkaar vergelijken
- Gezamenlijk NZV en WF en HAS met systeemdeskundigen, kijken naar belastingen van Lauwersmeer irt inlaatwater van IJsselmeer. Wat betekent het voor die systemen: Deltares heeft al wat uitgewerkt voor Waddenzee en Eems: percentages zij bekend.
- Elk waterschap moet dan voldoende voorbereid zijn: duidelijkheid over wat gevraagd wordt.(werkafspraken: hoe bepaal je de vrachten (zelfde manier); per maand per jaar)
- Op basis van deze uitwerking bestuurders beter te informeren.
- En Rijkswaterstaat.

4. ■: RBO afspraken en werkprogramma (concept werkprogramma bijgevoegd)

Actie:

In 2018 al een klankbordgroep bijeenkomst organiseren voor de stakeholders.
Werkprogramma concreter in gaan vullen met namen van trekkers en producten.

5. Volgende bijeenkomsten

februari	gbm en landbouw: cijfers vergelijken.
eind mei:	ESF en doelaflleiding beken en kanalen

Regionale analyse voor maatregelen landbouw: inbrengen in DAW overleg met ■.